

BARNEOMBUDET

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

323.30
7/4-08
200800972-30

Deres ref:	Vår ref:	Saksbeh:	Arkivkode:	Dato:
	08/00407-2	Kari Jevne	008;O;BO	04.04..2008

Høringsvar: Forslag til endringer i barnelova, forskotteringsloven mv.

Viser til høringsbrev datert 14.02.08 der departementet sender forslag til endringer i barnelova, forskotteringsloven mv. på høring.

Barneombudet skal i henhold til lov og instruks arbeide for at barns behov, rettigheter og interesser blir tatt tilbørlig hensyn til på alle samfunnsområder. Ombudet skal særlig følge med i at lovgivning til vern om barns interesser blir fulgt, og at norsk rett samsvarer med de forpliktelser Norge har etter FNs konvensjon om barnets rettigheter.

Barneombudets hovedoppgave når bidragsregelverket skal vurderes, er å holde fokus på barnets beste og dets status som selvstendig individ i reguleringen av foreldrenes rettigheter og plikter overfor sine barn. Et overordnet mål må være å etablere bidragsordninger som virker konfliktreduserende, ikke konfliktfremmende. Barneombudet var ved innføringen av det nye bidragsregelverket kritisk til mange elementer ved reformen, bl.a. ble det påpekt at regelverket er for komplekst, Ombudet var uenig i innføring av samværsfradrag og kritisk til at man skulle basere barns underhold på et minimumsnivå, i stedet for å ta utgangspunkt i at barn skal få ta del i foreldrenes levestandard. Ombudet har fremdeles disse ankepunktene mot regelverket.

Barneombudet har ut fra dette sett behov for en oppdatering av bidragsregelverket og ser positivt på mange av forslagene i denne høringen. Ombudet vil imidlertid uttrykke en generell bekymring knyttet en utvikling som gir inntrykk av at en større del av forsørgelsesbyrden overføres til den barnet bor mest hos, og hvor forsørgelsen baserer seg på at utgifter går "opp i opp" - eller at systemet legger opp til at bidragsyter av egen vilje vil "yte ekstra av sin gode økonomi." Skal disse prinsippene legges til grunn for fordelingen av forsørgelse av barn etter samlivsbrudd, burde man kanskje da også legge til grunn at bidragsmottaker av egen fri vilje vil bidra til samværsforelders boutgifter? Ombudet stiller seg undrende til departementets argumentasjon på dette området, og mener konfliktnivået og konfliktpotensialet knyttet til bidrag undervurderes.

Ombudet sier seg enig i de forslagene som ikke blir kommentert i dette høringsvaret og har følgende merknader til høringsnotatets forslag:

Underholdskostnaden.

Forbruksutgifter

Forbruksutgiftene er fastsatt med utgangspunkt i SIFOs standardbudsjett. Forbruksutgifter hos bidragsmottaker er basert på SIFOs standardbudsjett og skal iflg. Ot.prp. nr 43 (2000-2001) dekke følgende: Mat, drikke, klær, sko, helse, hygiene, lek, fritid, reisekostnader og spedbarnsutstyr. Delvis settes det av penger til utgifter til andre dagligvarer, husholdsartikler, møbler, telefon mv., bilutgifter og utgifter til offentlig transport. Dette betyr at utgifter som ferier, lommepenger, bursdagsgaver og egenandeler ved legebesøk ikke er omfattet av sjablonen.

Departementet går inn for at utgiftene som i dag holdes utenfor sjablonen, fremdeles skal holdes utenfor og argumenterer med at dette er utgifter som går "opp i opp" og dekkes av den som barnet til enhver tid er hos. Barneombudet mener dette er en forenkling av virkeligheten, særlig ikke i de saker hvor det er like samvær. Barneombudet ønsker primært at disse utgiftene skal legges inn i underholdskostnaden. Sekundært mener Ombudet at hvis prinsippet om at utgiftene dekkes av den som til enhver tid er sammen med barnet skal legges til grunn, bør disse utgiftene i så fall ses i forhold til samværsklasse. Er det lite samvær, er også sannsynligheten stor for at disse utgiftene faller på bostedsforelderen. Skal utgiftene fortsatt holdes utenfor den ordinære sjablonen for forbruksutgifter, mener Ombudet det bør legges til rette for en sjablon med tilleggsytelse for disse utgiftene når det er lite samvær. Informasjonsarbeidet bør videre styrkes, slik at det er enklere å finne informasjon bl.a. på internett om hvem som skal betale hvilke utgifter.

Deling av aldersgrupper m.m

Barneombudet er positiv til at aldersgruppen 11 til 18 år deles. Ombudet kan imidlertid ikke se noen gode argumenter for at underholdskostnaden til gruppen 11 til 14 år skal bli lavere enn i dag og ber heller departementet øke underholdskostnaden for gruppen 15 til 18 år.

Ombudet støtter forslagene knyttet til underholdskostnaden ved fastsettelse av bidrag for dem over 18 år.

Tilsynsutgifter

I høringsnotatet drøftes det om de faktiske tilsynsutgifter skal legges til grunn ved beregning av bidrag, som et alternativ til dagens sjabloner. Ombudet er uenig i departementets konklusjon om at sjablonene bør beholdes. Selv om det er mer komplisert å beregne de faktiske utgiftene, vil dette være en mer nøyaktig ordning og føre til at den barnet bor fast hos får dekket sine faktiske utgifter og at bidragsyter dekker mer av tilsynsutgiftene enn nødvendig. Når det innføres et komplisert regelverk som skal ta utgangspunkt i hva barn faktisk koster, må det offentlige ta konsekvensene av dette, ikke foreldrene. Ombudet foreslår av de faktiske utgiftene legges til grunn.

Fradrag for samvær i bidraget

Kravet til skriftlighet/ dokumentasjonskrav

Ombudet støtter forslagene knyttet til muntlige avtaler og prinsippet om at minste felles oppgitt samvær bør legges til grunn. Når det gjelder dokumentasjonskrav, savner Ombudet informasjon om hvordan endret samvær skal bevises. Ombudet har fått mange henvendelser fra foreldre som reagerer på ulike typer krav til dokumentasjon (for eksempel foto av barn foran tekst-tv, oppmøte med barnet på politistasjon), og ber departementet følge opp disse aspektene ved dokumentasjon, slik at det blir krav som først og fremst tar utgangspunkt i hva som er best for barnet.

Størrelsen på samværsfradraget

Samværsfradrag ble bl.a. innført for å motivere til økt samvær. Likevel viser evalueringen av bidragsregelverket at det har vært minimal økning av samværet. Ombudet mener dette kan tyde på at samværsfradraget ikke har virket etter intensjonene. Tilbakemeldinger Barneombudet har fått, både fra fagpersoner og foreldre, tyder snarere på at samværsfradraget øker konfliktene knyttet til samvær. Dette er bekymringsfullt, og Ombudet ønsker derfor primært at departementet vurderer andre virkemidler for å øke samværet.

Sekundært har Ombudet følgende kommentarer til forbedringer: Ved fastsettelsen av størrelsen på samværsfradraget er det tatt utgangspunkt i at de samme kostnadstallene som ved fastsettelsen av forbruksutgiftene i underholdskostnaden. Det betyr at samværsforelderens skal dekke mat, drikke, helse- og hygieneartikler, lek og fritid, samt transportutgifter ved samværet. Ombudet har tidligere uttrykt bekymring for at samværsfradraget er for høyt og mener det fremdeles er grunn til bekymring knyttet til dette. Bidragsmottaker sparer utgifter knyttet til samværet, men det er likevel slik at det først og fremst er den barnet bor fast hos som betaler de jevnlig fritidsutgiftene, for eksempel kontingenter, de jevnlig helseartikler som medisiner m.v. Ombudet mener at hvis samværsfradraget skal opprettholdes på et så høyt nivå, må det også kreves at en større deling av disse utgiftene og at det gjøres mye informasjonsarbeid for å informere foreldre om dette.

Økte boutgifter ved samvær

Barneombudet er enig i prinsippet om at barnet bør ha en rimelig bostandard, også hos samværsforelderens. Ombudet ser at det kan være argumenter for at boutgiftene til samværsforelderens kan tas hensyn til når det er omfattende samvær. Vi er samtidig bekymret for at økte fradrag i det ordinære bidraget skal føre til at en større del av forsørgelsesbyrden overføres til den barnet bor mest hos. Skal det tas hensyn til samværsforelderens boutgifter, bør dette kun omfatte samværsklasse 3 og 4.

I høringsnotatet er det vurdert om samværsforeldrenes bokostnader skal knyttes til underholdskostnaden eller samværsfradraget. Ombudet finner det problematisk at bidragspliktiges boutgifter skal legges direkte inn i samværsfradraget. Dette fører til store økonomiske terskler i forhold til samvær, for eksempel økes samværsfradraget fra kr.855 til kr 1.730 hvis et barn på åtte år øker samværet fra samværsklasse 2 (4-8 netter i måneden) til samværsklasse 3 (9 til 13 netter i måneden). Ombudet mener dette er en dramatisk økning i samværsfradraget, og er svært bekymret for at dette kan føre til større konflikter knyttet til samvær. I verste fall kan dette føre til mindre samvær for barnet.

Ombudet mener en mer konfliktreducerende løsning vil være å legge disse bokostnadene et annet sted enn i samværsfradraget. Ønsker man å ta hensyn til samværsforelderens bokostnader, vil Ombudet oppfordre departementet om å vurdere andre modeller for å bake dette inn i beregningen. Å knytte bokostnadene til underholdskostnaden, vil ut fra Ombudets skjønn føre til større likebehandling av boutgifter. Dette både fordi bidragsmottakers bokostnader allerede er knyttet til underholdskostnaden og ved at begge foreldres bokostnadene deles forholdsmessig mellom foreldrene. Ombudet ber imidlertid departementet vurdere om andre egnede modeller knyttet til boutgiftene.

Tilleggsbidrag

Barneombudet støtter ikke departementets forslag om å fjerne tilleggsbidraget. Ombudet mener det er et viktig prinsipp å la barn ta del i begge foreldrenes levestandard. Om tilleggsbidraget har utilsiktede konsekvenser, kan det vurderes å endre nivået på tilleggsbidraget.

Barnebidrag når en av partene bor i utlandet

Ombudet støtter forslaget om at bidrag skal fastsettes skjønnsmessig når en av partene bor i utlandet. Ombudet er erfart at brukere som bor i utlandet finner det vanskelig å finne informasjon om barnebidragsregelverket på engelsk på internett. Ombudet ber departementet vurdere hvordan man kan få bedre publikumsservice på dette feltet.

Bidragsforskott

Barneombudet støtter forslaget om økte forskottssatser for store barn. Ombudet synes behovsprøving av bidragsforskott er problematisk, da det er et viktig prinsipp at barn sikres et minimum av underhold fra to parter. Bidragsforskudd må i denne sammenheng ses på som en viktig velferdsordning. Ombudet ønsker derfor primært at behovsprøvingen fjernes. Sekundært ber Ombudet om at grensene for behovsprøving settes enda høyere enn departementet foreslår.

Gebyr

Gebyret for fastsettelse av bidrag er i dag 860 kroner, en økning på 260 kroner siden gebyret ble innført 1. oktober 2003.

Når det gjelder gebyr ved førstegangsfastsettelse, er Ombudet enig med departementet i at gebyret har hatt en vesentlig endring siden det ble innført. Barneombudet deler departementets bekymring over at gebyret ikke må bli så høyt at noen av dem som trenger det mest, velger det bort av økonomiske grunner. Ombudet har i likehet med departementet fått reaksjoner fra brukere som opplever gebyret som høyt. Ombudet er enig i at det er positivt at flere nå inngår private avtaler. Ombudet mener imidlertid det er viktig å legge avgjørende vekt på tilbakemeldingen fra brukerne om at noen velger bort offentlig fastsettelse av bidrag, selv om samarbeidet i familien og barnet ville vært tjent med offentlig fastsettelse.

Ombudet ber derfor primært departementet fjerne gebyret ved førstegangsfastsettelse, sekundært at departementet reduserer gebyret ved førstegangsfastsettelse. Opprettholdes gebyret, støtter Ombudet forslaget om at gebyret i endringssaker reduseres til ¼ av fullt gebyr, forlagene knyttet til gebyr på vedtak ved midlertidig avtale om samvær og forslaget om at inntektsgrensen for gebyrfritak økes.

Reisekostnader ved samvær

Barneombudet støtter forslagene om at kostnader samværsforelderen og bostedsforelderen har for å hente og bringe barnet til og fra samvær, og kostnader samværsforelderen har til reise til barnet når samværet må utøves der, skal defineres som reisekostnader. Ombudet har fått mange henvendelser fra foreldre som peker på utfordringene knyttet til det å få dekket utestående krav om reiseutgifter og mener at det er i barns interesse at det etableres bedre konfliktløsningsmekanismer knyttet til reiseutgifter. Ombudet støtter derfor departementets forslag på dette området.

Departementet ønsker ikke å innføre ordninger hvor det offentlige går inn med støtte til familier med store reisekostnader. Det argumenteres med at "Foreldre må således ta hensyn til begge parter økonomi og ikke avtale mer samvær enn det de har anledning til å gjennomføre økonomisk." Barneombudet har forståelse for at reisekostnadene først og fremst er et privat anleggende. Ombudet kjenner imidlertid til tilfeller hvor foreldre av domstolen har blitt pålagt en samværsordning som påførte reisekostnader som var vanskelig å gjennomføre økonomisk. Barneombudet ber departementet se nærmere på hvordan disse situasjonene kan løses.

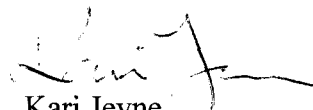
Bidrag ved delt bosted

Stadig flere foreldre velger delt bosted. Barneombudet synes informasjon om bidragsregler for denne gruppen er vanskelig tilgjengelig. Ombudet ber også om at det legges til rette for at man skal kunne bruke NAVs bidragskalkulator til å beregne bidrag, også når man har avtale om delt bosted.

Med vennlig hilsen

Knut Haanes
nestleder

Kari Jevne
seniorrådgiver